

BTW-vrijstelling voor werkgevers- en werknemersorganisaties

Mr. R. Vos , datum 01-01-1999

Datum

01-01-1999

Auteur

Mr. R. Vos [🔗](#)

Auteursprofiel

Mr. R. Vos

Vakgebied(en)

Omzetbelasting / Algemeen

Het Hof van Justitie heeft in een Engelse zaak arrest gewezen over de toepassing van de vrijstelling voor werkgevers- en werknemersorganisaties. In dit artikel wordt ingegaan op deze uitspraak.

Mr. R. Vos [🔗](#)

Werkgevers- en werknemersorganisaties zijn vrijgesteld van BTW voor de diensten en daarmee samenhangende leveringen aan hun leden als de vergoeding bestaat uit een statutair vastgestelde contributie. Hetzelfde geldt voor politieke en kerkelijke organisaties (art. 11, eerste lid, letter t, Wet OB 1968). Het Hof van Justitie heeft op 12 november 1998 over de toepassing van deze vrijstelling een arrest gewezen in de zaak *The Institute of the Motor Industry en Commissionairs of Customs & Excise van het Verenigd Koninkrijk*. Hierna ga ik in op de gevolgen van het arrest van het Hof van Justitie voor de Nederlandse praktijk.

HvJ 12 november 1998, zaak C-149/97

Het in het Verenigd Koninkrijk gevestigde *Institute of the Motor Industry* is een vereniging waarvan de aangesloten leden zich bezighouden met de verkoop van motorvoertuigen. De doelstelling van de vereniging is:

- de verhoging van de kwaliteit van arbeid voor haar leden;
- verbetering van de carrièremogelijkheden binnen de verschillende sectoren van de bedrijfstak en
- versterking van de publieke perceptie van de bedrijfstak en het daarin werkzame personeel.

Om deze doelstelling te bereiken zorgt de vereniging voor erkenning van cursussen die op vakbekaamheid zijn gericht en reikt zij prijzen uit na afloop van die cursussen. Ook worden de leden in categorieën ingedeeld. De vereniging verspreidt informatie aan de leden, waardoor de leden op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in de bedrijfstak en in hun vak. Ten slotte houdt de vereniging een register bij van arbeidsbemiddeling.

In art. 13A, eerste lid, letter l, Zesde richtlijn is een vrijstelling opgenomen voor dienstverlening door instellingen met doeleinden van politieke, syndicale, religieuze, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke, filantropische of staatsburgerlijke aard. Voorwaarde daarbij is dat de dienstverlening en nauw daarmee samenhangende leveringen aan de leden wordt verricht in het collectieve belang en de vrijstelling niet tot concurrentievervalsing kan leiden. De lidstaten hebben overigens de mogelijkheid om voorwaarden aan de vrijstelling te verbinden zoals bijvoorbeeld dat de instelling niet systematisch het maken van winsten beoogt (art. 13A, tweede lid, letter a, Zesde richtlijn).

In het Verenigd Koninkrijk geldt de corresponderende nationale vrijstelling voor:

- een vakbond (trade union) of een andere organisatie van personen, met als voornaamste doel om namens de leden over hun arbeidsvoorwaarden te onderhandelen;
- een beroepsvereniging waarvan het lidmaatschap geheel of voornamelijk beperkt is tot degenen die een voor de uitoefening van het betrokken beroep geschikte bekwaamheid bezitten of willen verwerven;
- een vereniging met als voornaamste doel kennisvermeerdering op een bepaald gebied of bevordering van de deskundigheid in verband met beroepen of functies die door haar leden werden of worden uitgeoefend.

De Engelse rechter (het VAT and Duties Tribunal) heeft aan het Hof van Justitie de vraag voorgelegd of *The Institute of the Motor Industry* kan worden aangemerkt als een instelling van syndicale aard in de zin van art. 13A, eerste lid, letter l, Zesde richtlijn.

Het HvJ gaat allereerst in op het probleem van verschillende taalversies van de vrijstelling in de Zesde richtlijn. De Engelse taalversie van deze richtlijn bepaling gebruikt de woorden 'aims of a trade union nature', hetgeen impliceert dat het om vakbonden gaat. De Franse taalversie spreekt over 'objectifs de nature syndicale', hetgeen er op duidt dat onder de

vrijstelling ook beroepsverenigingen kunnen vallen die geen vakbond zijn. Het hof oordeelt dat de ene taalversie geen voorrang heeft boven de andere. Bij de uitleg van de vrijstelling moet worden gelet op de algemene opzet en de doelstelling van de regeling waarvan zij onderdeel uitmaakt.

Volgens het Hof van Justitie heeft de term 'syndicaal' specifiek betrekking op een organisatie die primair tot doel heeft de collectieve belangen van haar leden te behartigen en hen te vertegenwoordigen tegenover derden, ongeacht of het gaat om werknemers, werkgevers, beoefenaars van vrije beroepen danwel ondernemers die een bepaalde economische activiteit ontplooiën. Een instelling zonder winstoogmerk, die als voornaamste doel heeft de collectieve belangen van haar leden te behartigen en hen te vertegenwoordigen bij (overheids-)instanties die beslissingen over hen nemen, voldoet aan het criterium 'activiteit van algemeen belang', dat ten grondslag ligt aan onderhavige vrijstellingsbepaling, doordat zij haar leden in staat stelt in onderhandelingen met derden te worden gehoord en druk uit te oefenen.

Het Hof van Justitie laat het aan de Engelse rechter over om te beslissen of op basis van het door het hof gegeven aanwijzingen, the Institute of the Motor Industry een instelling is met doeleinden van syndicale aard.

The Institute of the Motor Industry behartigt mijns inziens de collectieve belangen van haar leden. Of er sprake is van een syndicale instelling hangt dan nog af van de voorwaarde dat zij de leden vertegenwoordigt bij de centrale instanties.

'Onze' vrijstelling

In onze nationale BTW-wetgeving geldt de vrijstelling voor diensten en nauw daarmee samenhangende leveringen door werkgevers- en werknemersorganisaties van politieke, godsdienstige, vaderlandslievende, levensbeschouwelijke of liefdadige aard aan hun leden tegen een statutair vastgestelde contributie (art. 11, eerste lid onderdeel t, Wet OB 1968). Het tweede lid van artikel 11 bepaalt dat de vrijstelling uitsluitend geldt als geen winst wordt beoogd.

De staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat werkgeversorganisaties mogen kiezen tussen de hiervoor genoemde vrijstelling of voor BTW-heffing. BTW-heffing betekent enerzijds dat BTW is verschuldigd, maar levert anderzijds ook aftrekrecht op (Resolutie van 4 februari 1988, nr. 088-262). Geeft de werkgeversorganisatie juridische adviezen aan haar leden of verricht zij secretariaatswerkzaamheden voor de leden, dan is de dienstverlening met BTW belast. Het doet daarbij volgens de staatssecretaris niet terzake of daarvoor een afzonderlijke vergoeding wordt gevraagd. BTW-heffing is ook het geval als de vergoeding in de contributie is begrepen. Ondernemersorganisaties kunnen volgens de staatssecretaris van Financiën geen gebruik maken van de vrijstelling van art. 11, eerste lid, onderdeel t, Wet OB 1968). Wel is de staatssecretaris van oordeel dat BTW-heffing achterwege kan blijven op grond van de vrijstelling voor bepaalde samenwerkingsverbanden (art. 11, eerste lid, onderdeel u, Wet OB 1968). De vrijstelling geldt niet voor het terbeschikking stellen van personeel en administratieve diensten door de ondernemersorganisatie.

Het zal duidelijk zijn dat werknemersorganisaties altijd belang hebben bij toepassing van de vrijstelling aangezien haar leden die uit particulieren bestaan geen BTW in aftrek kunnen brengen. Voor werkgeversorganisaties hangt dat af van de 'aard' van de leden. Verrichten de leden vrijstelde prestaties voor de BTW, dan heb je belang bij vrijstelling van BTW voor de werkgeversorganisatie. Voor ondernemersorganisaties geldt dat ook.

Nu het Hof van Justitie heeft beslist dat de vrijstelling niet beperkt is tot werknemers- en werkgeversorganisaties maar veel ruimer is en ook geldt voor beoefenaren van vrije beroepen en ondernemers die een bepaalde economische activiteit ontplooiën, is duidelijk dat ondernemersorganisaties onder de vrijstellingsbepaling kunnen vallen van art. 11, eerste lid, onderdeel t, Wet OB 1968, jo art. 13A, Zesde richtlijn. Wel moet dan aan de overige voorwaarden worden voldaan. De resolutie van de staatssecretaris van Financiën van 4 februari 1988 zal derhalve moeten worden aangepast.

Voetnoten

Mr. R. Vos is advocaat en belastingadviseur bij Arthur Andersen te Amstelveen.